

Isonkyrön kunnan esi-, perus- ja lukio-opetuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

2025–2028

Isonkyrön perus- ja lukio-opetuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

1.8.2025 alkaen

1. Johdanto

Perus- ja lukio-opetuksen tärkeimpiä tehtäviä on edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta kaikessa kouluyhteisön toiminnassa. Tämän suunnitelman tavoitteena on luoda turvallinen, avoin ja kunnioittava oppimisympäristö, jossa jokainen oppilas voi kasvaa ja kehittyä omista lähtökohdistaan käsin. Suunnitelma perustuu voimassa olevaan lainsäädäntöön ja se päivitetään vähintään kolmen vuoden välein tai tarvittaessa useammin.

Tasa-arvoisessa ja yhdenvertaisessa koulussa ei saa esiintyä syrjintää sukupuolen tai muun henkilöön liittyvän syyn, kuten iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, seksuaalisen suuntautumisen, terveydentilan tai vammaisuuden perusteella. Suomen perustuslaissa yhdenvertaisuuden periaate viittaa sekä syrjinnän kieltoon että ihmisten yhdenvertaisuuteen lain edessä. Yhdenvertaisuuslaki, rikoslaki, tasa-arvolaki ja työläinsäädäntö tarkentavat syrjinnän kieltä eri elämänalueilla.

Tavoitteena on tasa-arvoinen, yhteistyökykyinen sekä tuloksekas työympäristö, jossa tasa-arvo on osa koko toimintakulttuuria. Tasa-arvon edistäminen on kaikkien koulun jäsenten velvollisuus. Erityisesti koulun johdon ja henkilökunnan sitoutuminen tasa-arvoa edistäviin tavoitteisiin ja toimenpiteisiin on tärkeää. Tasa-arvosuunnitelman perimmäinen tarkoitus on, että tasa-arvoajatus ja – tavoite saataisiin luontevasti sisällytettyä kaikkeen toimintaan.

2. Lainsäädäntö

Suunnitelman perustana ovat seuraavat keskeiset lait:

- Tasa-arvolaki (609/1986, muutos 1329/2014)
- Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)
- Perusopetuslaki (628/1998)
- Lukiolaki (714/2018)

3. Keskeiset käsitteet

- *Tasa-arvo*: Kaikilla on sukupuolesta riippumatta yhtäläiset mahdollisuudet ja oikeudet koulutuksessa ja kouluyhteisössä.
- *Yhdenvertaisuus*: Ketään ei aseteta eriarvoiseen asemaan esimerkiksi iän, taustan, terveydentilan tai muun henkilökohtaisen ominaisuuden perusteella.
- *Syrjintä*: Epäoikeudenmukaista kohtelua, joka perustuu yksilön ominaisuuksiin tai taustaan.
- *Positiivinen erityiskohtelu*: Tukea tarjotaan heikommassa asemassa oleville oppilaille tasa-arvon edistämiseksi. Esimerkiksi suomi toisena kielenä -opetusta tarjotaan maahanmuuttajataustaisille oppilaille.

4. Toiminnan osa-alueet

4.1 Opetus: Opetuksessa arvostetaan moninaisuutta ja tuetaan kaikkien oppilaiden osallisuutta.

Oppimateriaaleissa huomioidaan tasa-arvoiset ja monipuoliset näkökulmat. Esimerkiksi historian opetuksessa käsitellään eri vähemmistöjen roolia suomalaisessa yhteiskunnassa.

4.2 Arviointi: Arviointi perustuu opetussuunnitelmaan ja kohdistuu oppimiseen ja työskentelyyn, ei persoonaan. Se on monipuolista, ohjaavaa ja dokumentoitua. Oppilaita ei verrata toisiinsa, vaan arvioidaan yksilöllisesti suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

4.3 Vakaumus ja mielipide: Eri vakaumuksia ja mielipiteitä kunnioitetaan. Esimerkiksi uskonnollisiin juhliin osallistuminen on vapaaehtoista, ja tarvittaessa tarjotaan vaihtoehtoisia tehtäviä.

4.4 Etninen tausta ja kieli: Koulussa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta. Monikulttuurisuus nähdään voimavarana, jota hyödynnetään esimerkiksi kansainvälisyyspäivissä.

4.5 Seksuaalinen suuntautuminen: Kouluyhteisössä tuetaan avointa ja hyväksyvää ilmapiiriä, jossa jokainen voi tuntea olonsa turvallisesti ja hyväksytyksi omana itsenään.

4.6 Seksuaalinen häirintä: Kaikenlainen häirintä on kiellettyä. Tapauksiin puututaan viipymättä selkeiden toimintamallien mukaisesti.

4.7 Vammaisuus ja terveydentila: Oppilaille taataan yhdenvertainen kohtelu esteettömyyden ja yksilöllisten tukitoimien avulla. Esimerkiksi liikuntarajoitteiselle oppilaalle järjestetään kuljetus ja avustajapalveluita.

5. Nykytilan kartoitus

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista seurataan:

- Kyselyillä oppilaille ja huoltajille
- Henkilöstön tekemillä havainnoilla ja palautteilla

6. Toimenpiteet

6.1 Oppilasvalinnat:

Isonkyrön perusopetukseen hyväksytään kaikki kunnan alueella asuvat oppilaat ja perusopetuksen alkaessa heidät ohjataan lähikouluun. Kyrönmaan lukiossa opiskelijoiden valintaperusteena lukuaineitten 7.0 keskiarvoraja. Lukion keskiarvoraja on julkisesti kaikkien tiedossa, täten molemmissa koulumuodoissa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslaki toteutuvat. Tarvittaessa huomioidaan yksilölliset oppimisedellytykset.

6.2 Opetus ja materiaalit:

Opetus vastaa yksilöllisiin tuen tarpeisiin. Materiaalit ovat saavutettavia ja edustavat erilaisia näkökulmia. Esimerkiksi oppikirjojen kuvasto pyritään valitsemaan niin, että se kuvastaa moninaista yhteiskuntaa.

Mikäli koulunkäyntiin sisältyy leirikouluja, retkiä tai opintokäyntejä, jotka ovat maksullisia, varmistetaan, että kaikilla oppilailla on mahdollisuus osallistua varallisuudesta huolimatta. Oppilaalla ja opiskelijalla on oikeus saada myös maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä opiskeluhuolto sekä laissa määritellyt opintososiaaliset edut ja palvelut. Opiskelijahuollon palveluiden tulee olla yhdenvertaisesti saavutettavissa riippumatta siitä, missä koulussa oppilas opiskelee.

6.3 Arviointi:

Arviointi perustuu aina opetussuunnitelmien perusteissa asetettuihin ja perusopetuksen maakunnallisessa opetussuunnitelmassa tarkennettuihin tavoitteisiin. Arviointi kohdistuu oppilaan oppimiseen ja työskentelyyn. Luotettava arviointi edellyttää näiden osa-alueiden monipuolista havainnointia ja dokumentointia.

Oppilaita ja heidän suorituksiaan ei verrata toisiinsa eikä arviointi kohdistu oppilaiden persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arviointi toteutetaan maakunnassa yhtenäisin periaattein, jolloin oppilaat ovat samanarvoisessa asemassa. Maakunnallisia painopisteitä ovat yrittäjämäinen toimintatapa ja osallisuus, jotka huomioidaan arvioinnissa.

Arviointi on oppilaan/opiskelijan ikätason mukaista. Arviointi on säännöllistä, monimuotoista ja tavoitteellista. Arvioinnin tehtävänä on ohjata ja tukea oppimisprosessia ja edistää oppimaan oppimista. Itsearviointin avulla kasvatetaan lapsen ja nuoren itsetuntemusta ja itseluottamusta. Itsearviointin pitää olla arkipäiväinen osa koulutyötä, realistista, kohtuullista ja ajankohtaista. Vertaisarvioinnissa oppilaat ohjataan arvioimaan yhteistä tai toistensa työskentelyä ja valmiita tuotoksia suullisesti tai kirjallisesti. Vertaisarvioinnissa voidaan arvioida myös, kuinka ryhmä on saavuttanut asetettuja tavoitteita.

Kukin opettaja vastaa käytännössä arvioinnista omassa aineessaan ja on velvollinen jo ammattieettisistä syistä noudattamaan tasapuolisuutta ja tasa-arvolain vaatimuksia.

6.4 Turvallinen oppimisympäristö:

- Kiusaamista ja syrjintää ehkäistään systemaattisesti.
- Toimintamallit ongelmatilanteisiin ovat selkeitä.
- Tilat ovat esteettömiä.
- Henkilökunta koulutetaan puuttumaan tehokkaasti tilanteisiin.

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Kouluissa puututaan kaikenlaiseen kiusaamiseen ja syrjintään ja kasvatetaan oppilaita, jotka eivät kiusaa muita. Kiusaamisen vastaiseen toimintaan on Isossakyrössä käytössä Kiusaamisen vastainen –malli, johon kaikki koulut on sitoutettu.

6.5 Osallisuus ja kuuleminen:

- Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia vaikuttaa koulun toimintaan esimerkiksi oppilaskunnan kautta.
- Huoltajien ja oppilaiden näkemyksiä kuullaan aktiivisesti koulun kehittämistyössä.

Koulun aikuisten toiminnassa otetaan huomioon oppilaan ja opiskelijan etu, oppilaan ja opiskelijan oikeus ilmaista näkemyksensä ja tulla kuulluksi sekä heidän näkemystensä kunnioittaminen sekä hyvinvoinnin edistäminen oppilaiden ja opiskelijoiden kehitystason mukaisesti.

6.6 Henkilöstön koulutus:

- Koulutusta järjestetään säännöllisesti tasa-arvosta ja syrjinnän ehkäisystä.

- Tietoisuutta tiedostamattomista ennakkoluuloista lisätään esimerkiksi työpajojen kautta.

6.7 Tuki oppilaille:

- Tarjotaan vertaistukea ja tukihenkilötoimintaa.
- Osallistutaan työpajoihin ja teemapäiviin.
- Kehitetään anonyymejä palautekanavia.
- Tunnetaitojen ja empatian kehittämistä tuetaan opetuksessa.

7. Häirintä- ja syrjintätilanteet

Häirinnän ja syrjinnän ehkäisy:

- Häirintää käsitellään säännöllisesti luokassa, esimerkiksi osana tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetusta.
- Erityisesti kiinnitetään huomiota uusien oppilaiden ja opiskelijan sopeutumiseen kouluun.
- Toimintamallit ovat selkeitä ja tunnettuja koko kouluyhteisössä.

Häirintään ja syrjintään puuttuminen

- Ensisijaisena vastuuhenkilönä on aikuinen (opettaja tai kuka tahansa muu henkilökuntaan kuuluva), joka on ensimmäisenä tilanteessa mukana.
- Keskustellaan asianosaisten kanssa ja selvitetään tilanteen kulku ja kirjataan se.
- Järjestetään osapuolien välinen kuuleminen ja sovitaan, että ei-toivottu toiminta loppuu ja tehdään selväksi, mitä tapahtuu jatkossa, mikäli sopimus ei pidä.
- Sovitaan seurannasta.
- Ilmoitetaan asiasta vakavuusasteen mukaan huoltajalle, koulun opiskeluhuoltohenkilöstölle, koulukuraattorille jne.
- Suoritetaan mahdolliset rankaisutoimet.
- Opiskeluhuolto huolehtii, että sekä uhri että tekijä saavat tarvitsemansa tuen. Mikäli kyseessä on laajempi ilmiö, päätetään yhteisistä toimintatavoista.
- Jos tilanne toistuu, pyydetään tekijän huoltajat tulemaan koululle ja selvittämään tilannetta ja pohtimaan, mitä tehdään seuraavaksi. Vakavammissa tapauksissa arvioidaan myös lastensuojelun ja poliisin tarve.

8. Suositukset kouluille

- Toteutumista arvioidaan säännöllisesti esimerkiksi oppilaskyselyillä.
- Kehittämistyötä tehdään yhdessä oppilaiden, huoltajien ja henkilöstön kanssa.
- Kartoitus toteutetaan ikätaso huomioiden, esimerkiksi alakoulussa piirrostehtävillä.
- Teemoja käsitellään opetuksessa ja teemapäivillä.
- Toimenpiteet kirjataan vuosisuunnitelmaan ja vastuuhenkilöt nimetään.
- Tämä suunnitelma on osa koulun opiskeluhuoltosuunnitelmaa.

9. Seuranta ja arviointi

- Kysely toteutetaan kolmen vuoden välein.
- Suunnitelma päivitetään tarvittaessa.
- Palautteet huomioidaan kehittämistyössä.
- Toimenpiteet sisällytetään koulujen vuosisuunnitelmiin.
-

10. Hyväksyntä ja tiedotus

Tämä suunnitelma on hyväksytty lautakunnassa 24.6.2025. Vastuuhenkilöinä toimivat koulunjohtajat ja rehtorit yhteistyössä kouluyhteisön kanssa. Suunnitelma esitellään oppilaille, huoltajille ja henkilökunnalle koulun lukuvuoden alussa ja aina tarvittaessa.

Liite

TASA-ARVON JA YHDENVERTAISUUDEN EDISTÄMISEN TAPOJA

Koulun toiminnan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden parantamiseksi keskeisiä kehittämisalueita ovat:

- syrjinnän tunnistaminen
- syrjintään puuttuminen
- toiminnan ja käytäntöjen vaikutusten arviointi ja yhdenvertaisuutta edistävien toimenpiteiden toteutuminen
- osallisuuden lisääminen.

Jatkuvana toimintana

Mahdollisia tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisen keinoja (osallisuus ja vaikuttaminen toiminnan keskiössä):

1. Kyselyt
 - a. ikätason mukaisia
 - b. vinkkejä kysymysten asetteluun Tasa-arvo on taitolaji -oppaassa
2. Keskustelu opetuskeskusteluna
 - a. Case-ajattelu
 - b. ikätason mukaisuus
3. Demokraattinen vaikuttaminen
Esimerkiksi luokanvalvojan, yhteiskuntaopin ja äidinkielen tunneille sopivia:
 - i. Esimerkiksi kokous, väittely, työryhmätyöskentely jne. Aiheena tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvä aihe.
 - ii. Käytetään demokraattisen päätöksenteon elementtejä; toimijat valitaan luokasta (puh. joht., sihteeri, pöytäkirjan tarkastajat, hallitus-oppositio jne)
 - iii. Kannustaminen osallistumaan Lasten parlamentin, oppilas- ja opiskelijakunnan hallitusten toimintaan ymv.
4. Kuvallinen tai muu esitys
 - a. Yksilön tai ryhmän työ/kollaasi/kone/robotti

- b. Esittävä taide (näytelmä, pantomiimi, tilannekuva)
- 5. Kolmannen sektorin, nuorisovaltuuston ja oppilas- ja opiskelijakuntien kanssa tehtävä yhteistyö

Toimintasuunnitelma 2025–2028

Koulut tekevät tarkennetut toimintasuunnitelmat vuosisuunnitelmiinsa.

Alakoulut

Alakouluilla käydään kevätlukukausittain keskustelut tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta sekä luokittain että oppilaskunnan hallituksen kanssa. Keskusteluissa otetaan huomioon oppilaiden ikätaso. Kirjataan tulokset ja esiin tulleet epäkohdat, ja suunnitelma miten niitä poistetaan. Käydään asiat läpi henkilökunnan kanssa. Toimenpiteet kirjataan vuosisuunnitelmaan.

Yläkoulu

Syyslukukaudella 2025 tehdään oppilaille kysely nykytilanteesta. Kirjataan tulokset ja esiin tulleet epäkohdat, ja suunnitelma miten niitä poistetaan.

Jatkossa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyt tehdään joka kolmas vuosi, ja tulosten perusteella nähdään ovatko toimenpiteet olleet toimivia ja valitaan seuraavat painotusalueet. Toimenpiteet kirjataan vuosisuunnitelmaan.

Lukio

Syyslukukaudella 2025 tehdään opiskelijoille kysely nykytilanteesta, lukuvuonna 2025–26 painotetaan ennalta ehkäisevää toimintaa.

Jatkossa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyt tehdään joka kolmas vuosi ja tulosten perusteella nähdään ovatko toimenpiteet olleet toimivia ja valitaan seuraavat painotusalueet. Toimenpiteet kirjataan vuosisuunnitelmaan.

Lisäksi voidaan viettää erilaisia teemapäiviä, järjestää muita tapahtumia koulun sisällä ja/tai yhdessä vanhempien tai vanhempainyhdistysten kanssa. Huomioida Minna Canthin –päivää yms.